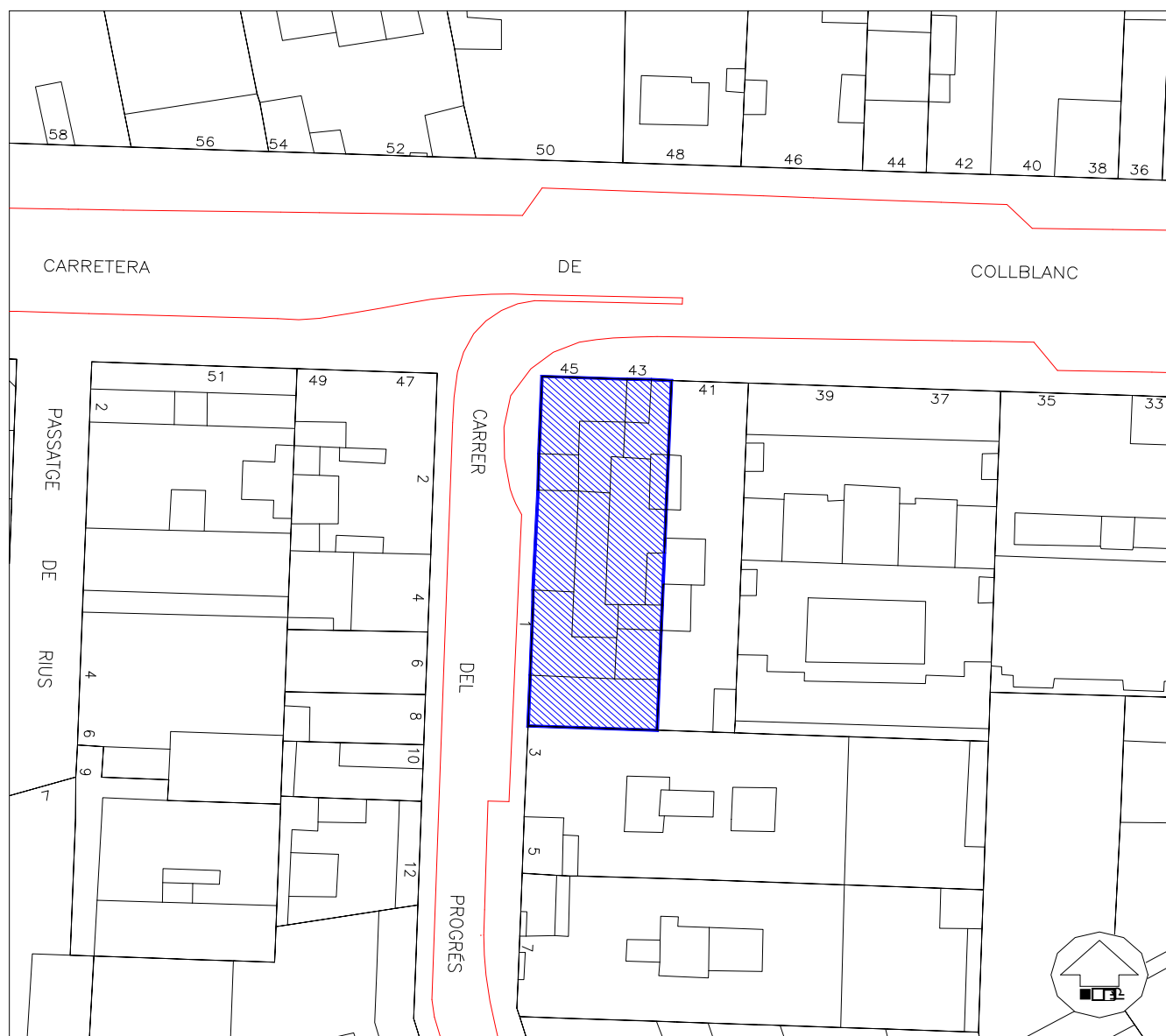

ADREÇA PRINCIPAL:

Collblanc, Ctra. de, 43-45

ADREÇA SECUNDARIA:

Progrés, C. del, 1

ADREÇA PRINCIPAL: Collblanc, Ctra. de, 43-45

ADREÇA SECUNDARIA: Progrés, C. del, 1

DENOMINACIÓ: Gratacels de l'Hospitalet (Casa Pons)

CRONOLOGIA I AUTOR/S: 1931 Projecte
Ramon Puig i Gairalt, arquitecte

US ORIGINAL: Comerços i habitatges

US ACTUAL: Comerços i habitatges

BIBLIOGRAFIA:

ABARCA, 1982.
CASAS, 1986 A.
Exposició, 1986, punt 8.
MARCE, 19??
ROVIRA, 1987.
SUAREZ/VIDAL, 1993.

ARXIU:

A.H.H. Expedient 7305.
Arxiu Puig Viñals

Vista del gratacels a la cantonada de la carretera de Collblanc amb el carrer del Progrés (Desembre 1994)

CITES:**(PEPPA)**

"Naturaleza: "Gratacels" (edificio de viviendas entre medianeras, formando esquina). Edificio singular para su época (12 plantas con ascensor).

Descripción arquitectónica: Edificio singular para su época (12 plantas y ascensor). Carácter monumental que esconde unas cortísimas posibilidades económicas. Fachada de una composición que marca el giro de la esquina con el cuerpo de las terrazas. Lenguaje pseudo-racionalista con mejores características y calidad que las obras de Ramón Puig i Gairalt. Estructura metálica roblonada visible en escalera. El enlace con edificios contiguos está correctamente resuelto a nivel volumétrico.

(SUAREZ/VIDAL, inèdit)

"PROPIETARI: Joan Pons Vila (veí de l'Hospitalet)

DATA: Iniciada el 22-I-1931/finalitzada el 18-III-1931.

TIPOLOGIA/DESCRIPCIÓ: Casa de veïns composta de p.b. i onze plantes pis, disposada en xamfrà i amb una paret mitgera. Ocupa una superfície de 290 m² i té una alçària de 44, 50 m. L'accés a les plantes pis és mitjançant una escala lateral, però centralitzada, i disposada en la paret mitgera; es troba flanquejada per dos patis de llum rectangulars. La caixa d'escala té ascensor. L'estructura de l'edifici és a base de tres crugies i pilars metàl·lics. En la part central de l'edifici hi ha dos patis de ventilació de forma poligonal on es concentren tots els serveis dels pisos. La p.b. fonamentalment és dedicada a magatzem i una part molt reduïda a habitatge. L'escala dóna accés, per a les plantes 1^a, 2^a, 3^a, 4^a, 5^a i 6^a a quatre cases per replà, compostes de: rebedor, tres dormitoris, serveis (cuina, W.C. i safareig) i menjador. La planta 7ª conté tres cases constituïda cadascuna per: tres dormitoris, menjador i W.C. i safareig. La planta 8^a, 9^a i 10^a té dues cases per replà i la planta 11^a un sol habitatge amb una habitació més que la resta dels pisos.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA: La façana adopta la forma piramidal amb joc de cossos entrants i sobresortints (balconades i falses tribunes poligonals). Hom ha volgut donar-li el caire de torre per venir en l'extrem d'una illa i poder aixecar-se una altre de semblant en l'altre extrem i deixant les cases intermitges a l'alçada regular del tipus que es fixés. L'any 1933 l'Ajuntament de l'Hospitalet va premiar aquest edifici, i en els segells emesos per la Junta Local de Defensa Passiva de l'Hospitalet es va adoptar aquest edifici-símbol com a imatge. En l'edifici hi ha un marcat expressionisme i elements estilístics Art Déco. (INVENTARIAT L'ANY 1979.)

(CASAS, 1986 A)

"A la cantonada del carrer del Progrés, per exemple, hi ha un edifici que els veïns del barri han anomenat sempre "el gratacels", per bé que avui les seves dimensions no siguin gaire diferents de les dels altres edificis que li fan costat. Es un edifici dissenyat per Ramon Puig i Gairalt l'any 1927 i que, en aquella època, baté tots els rècords de les construccions realitzades en el terme: era l'edifici més alt, el primer que tenia ascensors i representava el primer intent d'afrontar els problemes derivats de la gran densificació de població que es va produir en aquesta zona a la dècada dels anys vint." (p. 76)

(SUAREZ/VIDAL, 1993)

"L'arquitectura de Ramon Puig, a partir de 1930, fa un salt cap a la modernitat. En la majoria d'obres atorga un paper destacat a la volumetria, que de fet esdevé el factor composicional de tot l'edifici. Es en aquests anys quan moltes de les obres projectades a l'Hospitalet de Llobregat prenen un caràcter ben significatiu, ja es tracti d'un edifici de serveis com el Mercat de Collblanc-La Torrassa de clara influència encara *Art Déco*, de l'edificació de "xalets" com el d'Ysern Hombrabella de la plaça del Repartidor o el de Josep Molins a la Ciutat Jardí de Pubilla Casas, passant per la sèrie de grups escolars de la República, són empresos amb entusiasme, fins a arribar al conegut gratacels que per a Joan Pons i Vila dissenyà el 1931 a la carretera de Collblanc" (p. 122)

"...el gratacels de l'Hospitalet, peça prou significativa, tant perquè Puig Gairalt hi fa una síntesi de la "recerca lingüística", que ja no abandonarà, com perquè són habitatges mínims disposats en alçària i en els quals cristal·litza un nou tipus d'habitat i d'estructuració de la propietat" (p. 31)

"El tipus H [gratacels] és el que hem considerat per a l'edifici-torre o gratacels, projectat el 1931 per a Joan Pons i Vila. Les solucions tècniques aplicades, mitjançant crugies i pilars metàl·lics, estan en funció d'aconseguir un volum escalonat (planta baixa i onze plantes pis) on la cèl·lula de l'habitatge és el resultat d'una experimentació escultòrica que fa que unes plantes difereixin completament de les altres; alhora, la cèl·lula d'habitatge presenta una articulació espacial també diferent.

El "Gratacels de l'Hospitalet" es troba situat a la carretera de Collblanc 42, en una parcel·la disposada en xamfrà i amb una paret mitgera. L'accés a les plantes pis es fa mitjançant una escala lateral, però centralitzada, i col·locada a la paret mitgera. Dos patis de llums rectangulars completen la caixa d'escala, en la qual també hi ha l'ascensor. A la part central de l'edifici trobem dos patis de llum de forma poligonal on es concentren tots els serveis dels pisos. La planta baixa està dedicada a magatzem i a habitatge. L'escala dóna accés, per a les plantes primera, segona, tercera, quarta, cinquena i sisena, a quatre cases per replà, compostes de rebedor, tres dormitoris, serveis (WC, cuina i safareig). Les plantes vuitena, novena i desena tenen dues cases per replà, mentre que a l'onzena tan sols hi ha un habitatge.

La façana adopta la forma piramidal amb joc de cossos entrants i sobresortints (balconades i bow-window poligonal) presentant un joc volumètric diferent des dels diferents angles de visió. Hi ha un marcat expressionisme i elements estilístics Art-Déco. De fet es tracta d'una tipologia que tan sols va poder ésser experimentada per Ramon Puig una sola vegada; això no obstant, l'edifici prengué molt aviat el caràcter d'edifici-símbol. L'Ajuntament de l'Hospitalet va guardonar l'edifici, i en els segells emesos per la Junta Local de Defensa Passiva de l'Hospitalet, el gratacels era l'element emblemàtic.

(...) el gratacels (...) esdevé un element de síntesi (...) de diverses disjuntives que hem anat destil·lant en els diferents capítols.

Parlàvem del nou status i rol social que ha d'assumir l'arquitecte de la ciutat industrial, dels problemes de l'habitatge massiu als quals ha de fer front i dels recursos a noves tecnologies de la indústria de la construcció. En el gratacels de l'Hospitalet es dona:

- a) Partint d'una parcel·la desenvolupada en profunditat, trobar una tipologia diferent, nova.
- b) Adoptar un sistema constructiu avançat, però al mateix temps fer-ne una commixtura amb la construcció artesanal.
- c) Els habitatges són habitatges mínims; es tracta d'obtenir en alçària la màxima rendibilitat del sòl.
- d) Desempallegar-se de recursos estilístics històrics i adoptar un nou estil, un estil fonamentat en la modernitat.
- e) Esdevenir antifuncionalista, en algunes solucions, per afavorir una major plasticitat volumètrica-expressiva.
- f) Temptativa perquè les relacions entre habitatge i morfologia urbana variïn mitjançant l'edifici-torre.
- g) Projectar no enfront de la ciutat sinó per a la ciutat.

Ramon Puig aconsegueix cristal·litzar les exigències de la nova societat, d'aquest món fruit del maquinisme i la industrialització, però no renuncia a uns determinats valors. Perquè ésser funcionalista i aplicar l'estandarització significa, per a ell, la pèrdua de la individualitat, de la personalitat de l'artista-arquitecte, del creador" (pp. 98-100-101)

(ROVIRA, 1987)

"Del mismo modo [que el xalet Ysern] (...) la casa de la calle Pareto esquina carretera de Santa Eulàlia, o la casa Pons (el famoso rascacielos de l'Hospitalet), son objetos cuya calificación sólo debe entenderse como juego volumétrico" (p. 208)

(PROJECTE ORIGINAL, 1931)

"El abajo firmado Dn. Juan Pons y Vila, vecino de la presente y habitante en la calle de Romanins nº 28 pral segun cedula personal que exhibe, a Ve atentamente

EXPONE: que deseando construir una casa de forma no corriente, y que su objeto, es , mas que el de producir una renta vulgar, el de constituir un elemento de primer orden para la ciudad, que sea un motivo de orgullo para todos, principalmente para la población el poseer una casa de caracter Monumental y conforme a las modernas leyes de la Construcción y la Estética actual.

El proyecto que tenemos el honor de someter a su aprobación, es el de una casa de tipo monumental, en la que se han tenido en cuenta todas las circunstancias, no solo para el ornato público, procurando que forme cuatro fachadas, para que no presente ninguna pared medianera como por desgracia se ven algunas en Barcelona, perdiendo terreno edificable en fachadas, con este solo objeto; sino que tambien se ha calculado el efecto visual y a este fin se ha dado al conjunto una forma piramidal, disminuyendo el número de habitaciones por planta, solamente pensando en el efecto estético.

Así también se ha tenido en cuenta la parte higiénica, dotando a todos los pisos de instalación de Waters, y lavaderos. En la escalera se ha señalado la instalación de un buen Ascensor, el primero que se instalará en esta Ciudad.

VALORACIÓ

Com de fet explicitava el propietari i promotor de l'edifici Joan Pons i Vila en la mateixa instància que acompanyava el projecte de Ramon Puig i Gairalt (1931), ens trobem davant d'un edifici singular, tradicionalment conegut com "el Gratacels".

Tot i que actualment la seva alçada o tipologia podria passar inadvertida, quan es va bastir l'edifici als anys trenta, aquest esdevingué tot un referent de modernitat i un símbol de la nova arquitectura a l'Hospitalet.

Ramon Puig i Gairalt culminava en aquesta obra el seu procés d'acostament i experimentació de l'arquitectura moderna del seu temps, sense renunciar a un llenguatge expressiu propi que l'allunyava conceptualment de l'estricta funcionalisme.

Cal valorar aquest edifici com una de les obres emblemàtiques del que fou arquitecte municipal de l'Hospitalet Ramon Puig i Gairalt, així com pel que significa com a nou concepte de densificació de la població en alçada, just en un període de gran demanda d'habitatges.

PROTECCIÓ:

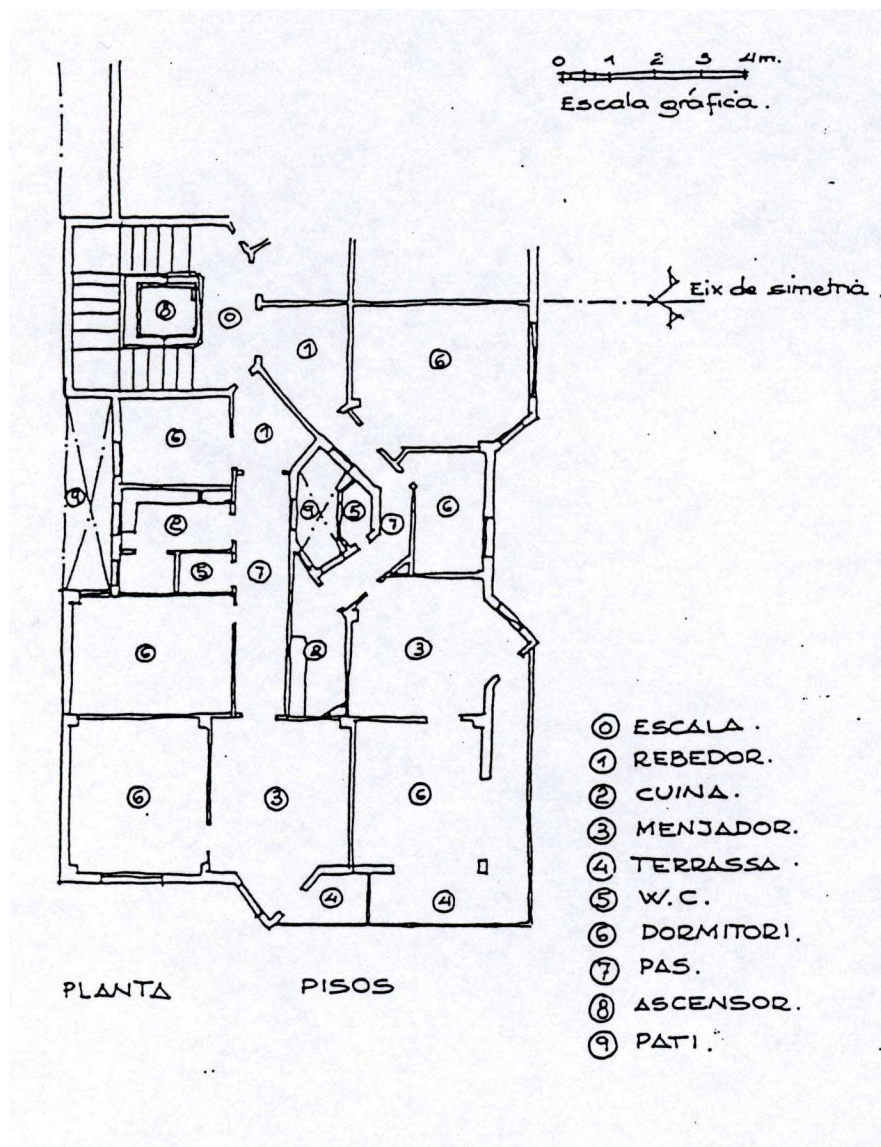
Nivell C

Façanes i espais comuns

CRITERIS D'INTERVENCIÓ:

La façana ha estat restaurada recentment amb un repintat que altera la solució cromàtica proposada en origen per Ramon Puig i Gairalt. En futures actuacions caldrà un estudi cromàtic i una solució propera a la carta de colors emprada per Puig i Gairalt en d'altres edificis coetanis de l'Hospitalet.

Croquis planta tipus pisos (PEPPA, 1987)

SITUACIÓ URBANÍSTICA:

L'edifici està situat segons el PGM en zona 13b (densificació urbana semiintensiva), segons la modificació del PGM aprovat definitivament el 7 de novembre de, queda eliminada l'afectació de vial i s'ha conservat l'estructura amb la seva actual volumetria i edificabilitat.

